

Hoito- ja hoivapalvelut/Omaishoito
Laatija: Hanna Jokinen, kotihoidon päällikkö
Hyväksyjä: Yhall 7.12.2016 § 215
päivitys hyväksytty Yhall 2.5.2017 § 91
päivitys hyväksytty Yhall 20.2.2018 § 41

Ylä-Savon Sote kuntayhtymä
Hoito- ja hoivapalvelut

IKÄIHMISTEN OMAISHOIDON
myöntämisperusteet

Sisälllys

1	SÄÄDÖKSET	3
1.1	OHJAAVA LAINSÄÄDÄNTÖ	3
2	KÄSITTEET	3
3	MYÖNTÄMISPERUSTEET	4
3.1	YLEISTÄ.....	4
3.1.1	<i>Omaishoidontuen hakeminen</i>	4
3.1.2	<i>Hoidon tarpeen arviointi</i>	5
3.1.3	<i>Kuka voi olla omaishoitaja?.....</i>	5
3.1.4	<i>Soveltuva koti</i>	5
3.1.5	<i>Hoitopalkkio ja sen maksaminen</i>	6
3.1.6	<i>Omaishoitoa tukevat palvelut.....</i>	6
3.1.7	<i>Omaishoidon tuen maksuluokat ja kriteerit tuen maksamiselle</i>	6
3.1.8	<i>Omaishoidon tuen päättyminen tai irtisanominen</i>	8
3.2	VAPAAN JÄRJESTÄMINEN	8
3.2.1	<i>Lakisääteisten vapaiden järjestämismuodot</i>	8
3.2.2	<i>Omaistaan ilman omaishoitosopimusta hoitavien vapaat (ns. läheishoiva)</i>	10
4	OMAISHOITAJIEN VALMENNUS JA KOULUTUS	10
5	OMAISHOITAJIEN HYVINVOINTI- JA TERVEYSTARKASTUKSET	10
6	YHTEYSTIEDOT	10

1 SÄÄDÖKSET

1.1 Ohjaava lainsäädäntö

- Omaishoidon tuki perustuu lakiin omaishoidontuesta (937/2005).
- Vanhuspalvelulaki (980/2012)
- Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana hoidettavalle annettavien omaishoitoa korvaavien palvelujen maksuista on säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992, 6b §). Muista omaishoidon tukeen sisältyvistä palveluista perittävistä maksuista ja hoitopalkkiosta hoidettavalta perittävästä maksuista ei ole erikseen säädetty, joten maksut voidaan määrätä maksuja koskevien yleissäännösten perusteella.
- Kansallinen kotihoidon kehittämisohjelma, STM 2014:2
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 (29.12.2016/1517)
- Kuntainfo, STM 12.2.2015
- Kuntainfo, STM 13.10.2016
- Perhehoitolaki 263/2016

2 KÄSITTEET

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämisestä kotiooloissa omaisen tai muun hoidettavan läheisen henkilön avulla.

Omaishoitajalla tarkoitetaan hoidettavan omaista tai muuta hoidettavalle läheistä henkilöä, joka on tehnyt omaishoitosopimuksen.

Omaishoitosopimuksella tarkoitetaan hoitajan ja hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan välistä toimeksiantosopimusta omaishoidon järjestämiseksi.

Toimeksiantosopimuksella kuntayhtymä antaa omaishoitajan hoidettavaksi tehtäviä, joiden järjestämisestä sen olisi huolehdittava muulla tavalla, jos omaishoito ei olisi mahdollista.

Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaata ja omaishoitoa tukevista palveluista.

Läheishoiva on omaisen tai läheisen antamaa sitovaa ja/ tai päivittäin toistuvaa hoitoa ja huolenpitoa vanhukselle, vammaiselle tai sairaalle henkilölle. Asiointi- ja kodinhoitotehtäviin annettu apu ei ole läheishoivaa, vaikka se toistuisi päivittäin. Läheishoivaa antava henkilö ei ole tehnyt kunnan kanssa omaishoitosopimusta joko siksi, etteivät omaishoidontuen myöntämisperusteet täyty, tai siksi että hoitajalla on oma, perusteltu syy olla tekemättä

omaishoitotosopimusta kunnan kanssa vaikka tuen myöntämisperusteet täyttyisivät. Sosiaalihuoltolain 27 b §:n mukaan läheishoivaa antava on oikeutettu lakisääteisiin vapaisiin ja hoivaa saava hoito- ja palvelusuunnitelmaan.

3 MYÖNTÄMISPERUSTEET

3.1 Yleistä

Omaishoito on hoitomuoto, joka tukee heikentyneen toimintakyvyn, sairauden tai vamman vuoksi hoitoa tai huolenpitoa tarvitsevien henkilöiden kotona asumista. Huolenpito voi olla myös hoidettavan päivittäisten toimien tukemista, ohjaamista tai valvontaa. Omaishoitoon voi sisältyä myös hoidettavan auttamista kodin ulkopuolissa toiminnoissa. Omaishoidon tukea ei kuitenkaan myönnetä, jos avuntarve kohdistuu pelkästään asiointi- ja kodinhoitotehtäviin. Omaishoito voidaan valita hoitomuodoksi, jos se on hoidettavan edun ja toiveiden mukaista ja hänellä on omaishoitajaksi halukas, kykenevä ja soveltuva omainen tai muu läheinen ihminen.

Hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjataan, miltä osin omaishoitaja vastaa hoidettavan hoidosta ja huolenpidosta ja miltä osin niihin mahdollisesti vastataan muilla palveluilla. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan palvelut ja muut tukitoimet, joita hoidettava tarvitsee omaishoitajan antaman hoidon ja huolenpidon lisäksi sekä järjestely, miten hoidettavan hoiva ja huolenpito turvataan, mikäli omaishoitaja estyy äkillisesti suorittamasta hoitotyötä tai hoitajalla on omia terveydenhuoltoon liittyviä menoja (Laki omaishoidon tuesta 7 §). Hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovitaan myös yhteydenpidosta palveluohjaajan ja omaishoitoperheen välillä sekä kotiin tehtävien seurantakäyntien alustavista ajankohdista.

Omaishoitotosopimuksen tekeminen edellyttää pääsääntöisesti, että omaishoidon oletetaan kestävän vähintään kolme kuukautta. Saattohoidon tai muun raskaan siirtymävaiheen aikana sopimus voidaan harkinnan mukaan tehdä myös tätä lyhemmäksi ajaksi. Omaishoitotosopimus ei tule kysymykseen tapauksissa, joissa hoidettava on kuntayhtymän järjestämässä ympärivuorokautisessa hoidossa kodin ulkopuolella säännöllisesti 14 vuorokautta tai enemmän kalenterikuukaudessa. Omaishoidon tuki voidaan myöntää hakemuksen saapumiskuukauden jälkeisestä kuukaudesta alkaen.

3.1.1 Omaishoidontuen hakeminen

Omaishoidon tukea haetaan hakulomakkeilla, joita saa omaishoidon tuen palveluohjaajilta, asiakasneuvonta Ohjurista ja internetistä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän sivuilta: www.ylasavonsote.fi. Hakemus osoitetaan hoidettavan kotikunnan mukaisesti palveluohjaajalle. Hakemuksen liitteenä tulee olla lääkärin tai muun terveydenhuollon asiantuntijan lausunto, jossa on arvio hoidettavan terveydentilasta ja toimintakyvystä. Tarvittaessa pyydetään lääkärinlausunto myös hoitajaksi hakevan terveydentilasta.

3.1.2 Hoidon tarpeen arviointi

Omaishoidon tuen hakemuksen saapumisesta palveluohjaajalle käynnistyy 4 viikon mittainen arviointijakso, jonka aikana oikeus omaishoidon tukeen sekä vapaapäiviin selvitetään ja päätös omaishoidon tuesta tehdään.

Kuntayhtymä selvittää palveluja hakevan henkilön palvelutarpeet monipuolisesti ja luotettavia arviointimenetelmiä käyttäen yhteistyössä hoidettavan henkilön ja hänen omaistensa tai läheistensä kanssa. Tällä hetkellä käytössä olevat mittarit ovat Rava ja MMSE. Tarvittaessa käytetään muitakin toimintakyvyn arviointimenetelmiä. Palvelutarpeen arviointi on riippumaton siitä, mikä hoitomuoto tai hoitomuotojen yhdistelmä hoidettavalle mahdollisesti valitaan. Palvelutarpeita selvitetessä kiinnitetään huomiota henkilön fyysiseen, psyykkiseen, kognitiiviseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn, voimavaroihin ja kuntoutumisen mahdollisuuteen sekä asuin- ja elinympäristön toimivuuteen. Palveluiden suunnittelu perustuu ikäihmisen toimintakykyä ylläpitävään ja edistävään toimintaan. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä asiakasta ja hänen omaistaan ohjataan ja neuvotaan muun muassa etuuksien ja tukien hakemisessa. Palvelutarpeenarviointi voidaan tarvittaessa tehdä moniammatillisena yhteistyönä esimerkiksi kotihoidon sairaanhoitajan tai kuntoutuksen henkilöstön kanssa.

3.1.3 Kuka voi olla omaishoitaja?

Omaishoitajana voi toimia hoidettavan omainen tai muu läheinen henkilö, joka on halukas, kykenevä ja soveltuva toimimaan omaishoitajana. Omaishoitajan tulee pääsääntöisesti olla täysi-ikäinen. Omaishoitajaksi halukkaan kyky ja soveltuvuus tehtävään selvitetään hyödyntäen kuntayhtymässä käytössä olevia arviointimenetelmiä. Osana omaishoidon arviointiprosessia omaishoitajaksi haluava kutsutaan Ylä-Savon SOTEn järjestämään terveystarkastukseen, joka tapahtuu neljän viikon arviointijakson aikana. Perheessä voi olla yhtä hoidettavaa kohti yksi omaishoitaja. Joissakin tilanteissa voidaan sopia, että omaishoitaja hoitaa yhtä aikaa useampaa henkilöä, esimerkiksi sairaita vanhempiaan. Jos hoitajalla on kaksi omaishoitettavaa, tehdään asiakkaille omat hoito- ja palvelusuunnitelmat sekä asiakaskohtainen sopimus omaishoitajuudesta sekä alennetaan molempia hoitopalkkioita 30 %:lla. Omaishoidon ollessa sitovaa ja ympärivuorokautista, voidaan omaishoidon tuen hoitopalkkio jakaa usealle hoitajalle hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjatun hoitovastuun mukaisesti. Mikäli hoitopalkkio jakautuu usealle hoitajalle, ratkaistaan oikeus lakisääteiseen vapaisiin yksilöllisesti.

3.1.4 Soveltuva koti

Omaishoito tapahtuu pääsääntöisesti hoidettavan tai hänen ja hoitajan yhteisessä kodissa. Se voi tapahtua myös omaishoitajan kodissa. Kodin, jossa hoito tapahtuu, on sovelluttava omaishoitoon sellaisenaan tai tarpeellisten muutostöiden ja apuvälineiden järjestämisen jälkeen.

3.1.5 Hoitopalkkio ja sen maksaminen

Hoitopalkkion suuruus määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Käytössä on kolme maksuluokkaa, joiden mukaan hoitopalkkio määräytyy. Palkkio maksetaan omaishoitajalle kuukausittain jälkikäteen ja se on veronalaista tuloa. Omaishoitajan tulee selvittää etukäteen hoitopalkkion mahdollinen vaikutus muihin saamiinsa etuuksiin. Hoitopalkkion maksaminen keskeytyy hoidon keskeytyessä yli viisi (5) vuorokautta hoidettavan muusta kuin terveydellisestä syystä tai hoitajasta johtuvasta syystä. Keskeytyksistä on ilmoitettava omaishoidon tuen palveluohjaajalle. Jos omaishoito hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä keskeytyy tilapäisesti, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluessa.

3.1.6 Omaishoitoa tukevat palvelut

Omaishoitoon voi sisältyä omaishoidon lakisääteisten vapaiden lisäksi muita kuntayhtymän järjestämiä hoidettavalle annettavia tarpeellisia sosiaali- ja terveyspalveluita sekä omaishoitoa tukevia palveluita omaishoitajalle. Palveluista tekee omaishoidon palveluohjaaja viranhaltijapäätöksen ja niistä peritään asiakasmaksu voimassa olevien asiakasmaksuperiaatteiden mukaisesti. Palveluiden myöntäminen perustuu yksilölliseen palveluntarpeenarviointiin palveluiden myöntämisperiaatteiden mukaisesti. Hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjataan omaishoitoa tukevat palvelut.

3.1.7 Omaishoidon tuen maksuluokat ja kriteerit tuen maksamiselle

Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, joka maksetaan korvauksena raskaasta ja sitovasta hoitotyöstä. Määräraha kohdennetaan eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville alla olevien maksuluokkien mukaisesti. Hoitopalkkio voidaan yksilöllisellä harkinnalla määrittellä kriteereitä matalampaan maksuluokkaan, jos hoito- ja palvelusuunnitelmassa on sovittu säännöllisestä kotihoidosta tai lakisääteisten vapaiden lisäksi sovitusta lyhytaikaishoidosta.

Maksuluokka 1: Jatkuvaa tukea tarvitseva

Tähän tukiluokkaan kuuluvat henkilöt, jotka tarvitsevat hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa useita kertoja päivässä, mutta selviytyvät osittain itsenäisesti. Omaishoitona toteutettava hoitotyö on sitovaa ja päävastuu hoidosta on omaishoitajalla. Omaishoitaja avustaa näissä tehtävissä hoidettavaa:

- wc-toiminnoissa ja hygienianhoidossa
- peseytymisessä
- pukeutumisessa
- ruokailun järjestämisessä ja/tai syömisessä
- lääkehoidon toteutuksessa
- liikkumisessa/ siirtymisissä

Hoidon tarve ei välttämättä edellytä hoitajan ja hoidettavan asumista samassa taloudessa, mutta hoitajan tulee sitoutua toistuvaan päivittäiseen huolenpitoon ja hoitoon. Ilman

omaishoitajaa hoidettava tarvitsisi runsasta kotihoitoa tai tuettua asumispalvelua. Hoidettava voi käydä päivätoiminnassa. Valvonnassa ja ohjauksessa voidaan osittain käyttää apuna teknisiä apuvälineitä (mm. kuva- äänilyhteys). Omaishoito korvaa päivittäisiä kotihoidon palveluja. Hoidettavalla voi olla kotihoidon palveluja, esimerkiksi insuliinipistokset ja katetointi. Avuntarve ainoastaan kodinhoidollisissa tehtävissä ja asioinneissa ei oikeuta omaishoidon tukeen. Viitteellinen RAVA-indeksi 2,35–2,99

Maksuluokka 2: Erityistukea tarvitseva

Tähän tukiluokkaan kuuluvat henkilöt, jotka tarvitsevat runsaasti henkilökohtaista hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa. Omaishoitona toteutettava hoitotyö on erittäin sitovaa ja vaativaa ympäri vuorokauden. Hoidettavaa ei voi jättää yksin. Hoidettava on täysin autettava kaikissa päivittäisissä toiminnoissa:

- wc-toiminnoissa ja hygienianhoidossa (kasteleva, ei kykene huolehtimaan vaipan vaihdosta/ wc-toimistaan)
- peseytymisessä, pukeutumisessa, ruokailun järjestämisessä ja syömisessä (syötettävä/ letkuruokinta)
- lääkehoidon toteutuksessa
- liikkumisessa (ei liiku omatoimisesti).

Hoidettavalla on pitkälle edennyt toimintakykyä heikentävä sairaus, on vuodepotilas tai hän on saattohoidossa. Mikäli asiakkaalla on runsaasti omaishoitoa tukevaa kotiin järjestettävää palvelua, myönnetään omaishoidon tuki luokassa 1. jatkuvaa tukea tarvitseva. Runsailla palveluilla tarkoitetaan esimerkiksi:

- asiakas saa säännöllisesti omaishoitoa tukevaa kotiin järjestettävää palvelua yli 30 tuntia kuukaudessa
- jos hoitolomaa on enemmän kuin yksi (1) viikko kuukaudessa ja omaishoitoa tukevaa kotiin järjestettävää palvelua yli 30 tuntia kuukaudessa

Viitteellinen RAVA-indeksi 3 tai yli 3

Maksuluokka 3: Omaishoidon tuen korottaminen erityistapauksissa

Edellytyksenä on, että hoitajalle järjestyy mahdollisuus olla pois ansiotyöstä, eikä hän saa mitään muuta korvausta ansiotulon menetyksestä tai hoitajalle jää ainoaksi etuudeksi omaishoidon tuki. Hoitaja on työkäinen. Hoidettava on avuntarpeen perusteella maksuluokassa 2. Omaishoitona toteutettava hoitotyö on erittäin sitovaa ja vaativaa ympärivuorokauden. Tukiluokka 3 edellytyksenä on, että hoitajalla ei ole:

- samanaikaisesti vuorottelukorvausta (vuorotteluvapaalaki (1305/2002) 13§)
- sairausvakuutuslain mukaista erityishoitorahaa (sairausvakuutuslaki (1224/2004), 10 luku)
- äitiys-/ vanhempainrahaa.

Edellä mainittujen asioiden selvittäminen kuuluu omaishoitajaksi hakevalle itselleen.

3.1.8 Omaishoidon tuen päättyminen tai irtisanominen

Kuntayhtymä voi irtisanoa omaishoitosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden ja omaishoitaja irtisanomista seuraavan yhden kuukauden kuluttua. Jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden, sopijaosapuolet voivat purkaa sopimuksen välittömästi. Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Omaishoidon tuen päätymisestä tehdään viranhaltijapäätös.

3.2 Vapaan järjestäminen

Kuntayhtymä päättää, miten hoidettavan hoito järjestetään lakisääteisten ja muun vapaan aikana kuitenkin niin, että hoidettavan ja omaishoitajan mielipide otetaan huomioon. Omaishoitolaki turvaa hoitajalle vähintään kaksi (2) vuorokautta lomaa kalenterikuukautta kohti. Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme (3) vuorokautta kuukautta kohti hoitotyön ollessa sitovaa. Omaishoitajan lain mukaisten vapaapäivien määrä sekä tieto siitä, mikä vaikuttaa vapaapäivien määrään, kirjataan aina omaishoitosopimukseen.

Sitovalla hoitotyöllä tarkoitetaan, että hoitotyö on jatkuvaluonteista eli hoitaja on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitotyöhön ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Kuntayhtymä ja omaishoitaja voivat sopia vapaan pitämisestä useampana alle vuorokauden pituisena jaksone (4 § 2 momentti). Vapaasta, joka pidetään useammassa alle vuorokauden jaksossa, voidaan periä enintään yksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 6 b §:n tarkoittama maksu vapaata vuorokautta kohti. Asiaksmaksu voidaan periä ensimmäisen vapaajakson alkaessa.

Lakisääteiset vapaapäivät kertyvät kalenterivuosittain ja niitä ei voi siirtää toiselle vuodelle. Omaishoitajien jaksamisen tukemiseksi vapaapäivät pidetään kolmen kuukauden sisällä loman kertymisestä. Poikkeustilanteista on sovittava ennakkoon omaishoidon tuen palveluohjaajaan kanssa. Omaishoitajan vapaasta sovitaan yhdessä omaishoitajan ja hoidettavan kanssa, mikä on kuhunkin tilanteeseen sopiva omaishoitoa korvaavan hoidon järjestämistapa. Hoitojärjestelyn on aina turvattava hoidettavan hyvinvointi, terveys ja turvallisuus. Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaisesta hoidosta, joka korvaa omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, kuntayhtymä perii sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992, 6 b §) säädetyn maksun.

3.2.1 Lakisääteisten vapaiden järjestämismuodot

Lakisääteisten vapaapäivien järjestämisestä palvelusetelillä tai toimeksiantosopimuksella tehdään viranhaltijapäätös, jossa vahvistetaan vapaan aikaisen hoivan toteuttamismuoto. Mikäli omaishoitaja ja hoidettava haluaa kokeilla sopivaa vapaiden järjestämismuotoa, voi-

daan viranhaltijapäätös tehdä määräaikaisena. Ensisijaisesti lakisääteiset vapaapäivät järjestetään hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti ja tarkistetaan vuosittain. Viranhaltijapäätöksen tekee aina omaishoidon palveluohjaaja.

Lyhytaikaishoito asumispalveluyksikössä

Kuntayhtymän asumispalveluyksiköissä on lyhytaikaishoitopaikkoja, joita voidaan käyttää omaishoidon lakisääteisten vapaapäivien järjestämiseen. Lyhytaikaishoitoa järjestetään yhteistyössä omaishoitajan ja -hoidettavan kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti. Tehoste- tussa palveluasumisessa lyhytaikaishoito ei sisällä lääkkeitä eikä henkilökohtaisia hygie- niatuotteita.

Omaishoidon tuen palveluseteli

Palveluseteli myönnetään omaishoitajan lakisääteisen vapaan (lyhytaikaishoidon) järjestä- miseen yksityisessä hoitokodissa tai asiakas voi halutessaan vaihtaa lakisääteisen vapaavuo- rokauden useammaksi lyhemmäksi ajaksi kotipalvelua omaan kotiin, päivätoimintapäiviin tai päivähoitoa tarjoaviin palveluihin. Palveluseteli on määrärahasidonnainen ja kuntayhtymä vahvistaa sen **arvon vuosittain**.

Sijaishoitaja toimeksiantosopimuksella

Omaishoitajan sijaisen avulla toteutettava hoito järjestetään hoidettavan kotona. Sijaishoi- tajan ei tarvitse olla hoidettavan omainen tai muu läheinen henkilö. Sijaishoitajaa koskee omaishoitolain 3 §:n 3 kohta, jonka mukaan omaishoitajan terveyden ja toimintakyvyn on vastattava omaishoidon asettamia vaatimuksia. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisesta hoidettavasta erikseen siltä hoitoajalta, jolloin sijaishoitaja toimii omaishoitajan sijaisena. Sijaishoitajalle maksetaan toimeksiantosopimukseen perustuva palkkio yhtymähallituksen vahvistaman korvauksen mukaisesti. Toimeksiantosopimuksella järjestetty lakisääteinen va- paa järjestetään vuorokaudeksi, mutta omaishoitaja voi halutessaan vaihtaa lakisääteisen vapaavuorokauden useammaksi lyhemmäksi jaksoksi. Sijaishoitajana voi tarvittaessa toimia myös kuntayhtymän työntekijä, jolla on räätälöidyn tehtävänkuvan tarve, myös virikeohjaa- jat. Tällöin sijaishoitajan kanssa ei tehdä erillistä sopimusta, vaan työntekijä on kuntayhty- män palveluksessa.

Perhehoito

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikainen hoiva voidaan järjestää perhekodissa perhe- hoitajan luona tai perhehoitoa voidaan antaa myös hoidettavan kotona (Perhehoitolaki 3 §). Halutessaan vapaavuorokauden voi vaihtaa osavuorokautiseen hoitoon, joka kestää enin- tään 10 h/vrk. Perhehoitajana voi toimia perhehoitajakoulutuksen käynyt henkilö, jonka kanssa kuntayhtymä tekee sopimuksen perhehoitajana toimimisesta. Lyhytaikainen perhe- hoito ei sisällä lääkkeitä.

3.2.2 Omaistaan ilman omaishoitosopimusta hoitavien vapaat (ns. läheishoiva)

Kunta voi järjestää vapaan aikaisen sijaishoidon omaistaan tai läheistään päivittäin sitovasti hoitavalle henkilölle samoin periaattein, kun sopimuksen tehneiden omaishoitajien lakisääteiset vapaat. Vapaa voidaan toteuttaa joko vapaavuorokausina tai lyhempinä vapaina. Sosiaalihuoltolain 27 b §:n nojalla myönnettävistä omaishoitajan vapaan aikaisista palveluista peritään sama asiakasmaksu kuin omaishoidon tuen lakisääteisestä palvelusta.

4 OMAISHOITAJIEN VALMENNUS JA KOULUTUS

Kunnilla on 1.1.2018 alkaen järjestämisvastuu sopimuksen tehneiden omaishoitajien valmennuksesta sekä koulutuksesta (laki omaishoidon tuesta 3a §) ja sitä järjestetään säännöllisesti kuntayhtymän omien asiantuntijoiden toimesta. Lisäksi valmennusta annetaan tarvittaessa yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen tai valmennuksen sisältö muokataan tällöin omaishoitotilanteiden mukaan ja sen tarkoitus on kehittää omaishoitajan valmiuksia hoitotyöhön. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä järjestää koulutuskokonaisuuden yhteistyössä omais- ja läheishoitajien liiton kanssa.

5 OMAISHOITAJIEN HYVINVOINTI- JA TERVEYSTARKASTUKSET

Omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset kohdennetaan ensisijaisesti uusille omaishoitajaksi hakeutuville. Lisäksi tarkastukseen kutsutaan 2-3 vuotta omaishoitajina toimineet ja omaishoitajat, joiden hyvinvoinnista ja terveydestä omaishoidon tuen palveluohjaajilla nousee huoli. Tarkastukset toteutetaan vastaanottopalveluissa ja tarkastukseen piiriin kuuluvalla omaishoitajalle lähetetään kirje terveystarkastuksen sisällöstä ja ajankohdasta. Tarkastus on vapaaehtoinen ja maksuton sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n 1 kohdan perusteella.

Omaishoitajille ja omaishoidettaville tarjotaan myös mahdollisuus maksuttomiin sairaanhoitajan kotikäynteihin kerran vuodessa. Sairaanhoitaja kartoittaa molempien terveyden tilaa, tekee tarvittaessa vierimittauksia ja lähetteen esimerkiksi laboratorioon. Sairaanhoitaja voi käydä tarvittaessa omaishoidon palveluohjaajan kanssa myös vuosittaisilla hoito- ja palvelusuunnitelman arviointikäynneillä. Muut sairaanhoitajan käynnit ovat maksullisia Ylä-Savon Sote kuntayhtymän vahvistetun hinnaston mukaisesti.

6 YHTEYSTIEDOT

Omaishoidon palveluohjauksessa on soittoaika arkisin klo 9-11. Omaishoidon tuen palveluohjaajat tekevät kotikäyntityötä ja heidät tavoittaa parhaiten sopimalla ajankohdan etukäteen puhelimitse tai sähköpostitse.